עח. ולאחריו אומרים ג' פסוקים, כדי להשלים השמות החסרים: "כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם" (תהלים כב, כט): "וְעָלוּ מוֹשִׁעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה" (עובדיה א, כא): "וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד": (זכריה יד, ט). [ראה ב"י סי' נא אות ט בשם האורח"ח. וע"ע פתה"ד סי' נא אות ט]

עט. הנוהגים להפסיק בפיוטים אחר פסוקי דזמרה קודם "נשמת כל חי" לכבוד חתן וכלה או לכבוד מילה, או בראש השנה ויום הכפורים וימים טובים, אין רוח חכמים נוחה מהם, וראוי לבטל מנהג זה בהסברה נאותה ובדרכי נועם, ולהנהיג אמירת הפיוטים לאחר קדיש תתקבל. וכן עשו כמה מהאחרונים לבטל המנהג הזה שנעשה שלא ברצון חכמים. ובפרט שעל פי הקבלה הדבר חמור ביותר, שאין להפסיק כלל בין ברוך שאמר לישתבח. ועוד שעל ידי כך כמה מהקהל באים לידי שיחה בטלה בשעת אמירת הפיוטים.

וכן פיוט "מי כמוך ואין כמוך", שנוהגים לאומרו בשבת זכור, יש לאומרו לאחר קדיש "תתקבל" שאומר השליח צבור, ולא יפסיקו לאומרו קודם "נשמת כל חי". וכן המנהג בארץ ישראל. ואין **לשנות.** [ילקו"י מהדו"ק עמ' עז, ע"פ המבואר ביחו"ד ח"ב סי' ז]

Additional verses

78) After completing *Az yashir*, we add three verses that contain four more Names of Hashem. The verses are:

a. (*Tehillim* 22:29): כִּי לַה' הַמְּלוּכָה וּמֹשֵׁל בַּגּוֹיִם;

b. (*Ovadya* 1:21): וְעָלוּ מוֹשִׁיעִים בְּהַר צִיּוֹן לִשְׁפֹּט אֶת הַר עֵשָׂו וְהָיְתָה לַה' הַמְּלוּכָה;

c. (*Zekharya* 14:9): וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וּשְׁמוֹ אֶחָד.

Songs between *Az yashir* and *Nishmat*

79) In some communities, people have a custom to sing songs in honor of a newlywed couple or a newborn baby between *Az yashir* and *Nishmat kol ḥai*. There is a similar custom to sing classical hymns at that point on Rosh Hashanah, Yom Kippur, and on other holidays. This practice was instituted without the consent of halakhic authorities; it is frowned upon and should be discouraged. Besides, it is absolutely forbidden according to the Kabbalah to interrupt the prayer service for such purposes. Moreover, people are likely to begin conversing while the songs are sung. If possible, those congregation should be gently persuaded to postpone singing these songs and hymns until after *shaḥarit*.

The same rule applies to the hymn of *Mi khamokha ve'en kamokha* that we chant on *Shabbat Zakhor*. It should not be recited between *Az yashir* and *Nishmat kol ḥai*, but instead should be recited after the kaddish of *titkabal* that follows *shaḥarit*. This is the common custom in the Land of Yisrael, and everyone should follow it.

Preface *Yishtabaḥ*

The Blessing's Authorship

The blessing of *Yishtabaḥ* is essentially a *berakha aḥarona* for *Pesuke dezimra*. Harav Ḥayim Vital wrote in *Sha'ar Hakavanot* (cited in the *Kaf Haḥayim* Sofer 48): "A scholar told me that this passage of praise (*Yishtabaḥ*) was originally composed by Avraham Avinu, *a"h*, and his name (אַבְרָהָם) appears as the initial letters of the final phrases of the blessing – אֵל הַהוֹדָאוֹת, בּוֹרֵא כָּל הַנְּשָׁמוֹת, רִבּוֹן כָּל הַמַּעֲשִׂים, הַבּוֹחֵר בְּשִׁירֵי זִמְרָה, מֶלֶךְ אֵל חַי הָעוֹלָמִים. [It is important to note that these phrases do not appear in the Ashkenazic version of the blessing.] This is not what my master (the Arizal) taught me, however."

His son, Harav Shmuel Vital, added: "I was told that the beginning of this passage was composed by King Shelomo, and his name (שלמה) appears as the initial letters of the first words – שִׁמְךָ לָעַד מַלְכֵּנוּ הָאֵל. The end of the passage was composed by Avraham Avinu."

סימן נג

"ישתבח"

א. שבח ברכת 'ישתבח' הוא עצום ונורא. ויש אומרים שתיקן אותו אברהם אבינו ע"ה. ויש אומרים שתחלתו תקנו שלמה המלך ע"ה, והברכה עצמה תיקן אברהם אבינו ע"ה.

ויש בו י"ג שבחים: **א.** שיר. **ב.** ושבחה. **ג.** הלל. **ד.** וזמרה. **ה.** עוז. **ו.** וממשלה. **ז.** נצח. **ח.** גדולה. **ט.** וגבורה. **י.** תהלה. **יא.** ותפארת. **יב.** קדושה, **יג.** ומלכות. והם כנגד י"ג מידות אל רחום וחנון וגו'. וצריך לאומרם בנעימה כמסדר שבחו של מלך. [באו"ח פ' ויגש הט"ו]

וכתב הרב בן איש (פ' ויגש הט"ו): ומצאתי כתוב שימנה את הי"ג שבחים באצבעותיו, והוא דבר נכון ויציב. וכך אני נוהג. ע"כ.

ב. השליח צבור יאמר 'ישתבח' מעומד. [ש"ע סי' נג ס"א]. אולם הציבור לא נהגו לעמוד באמירת 'ישתבח'. וכן המנהג פשוט אצל הספרדים . ומנהג האשכנזים שאף מי שמתפלל יחידי צריך לעמוד באמירת 'ישתבח'. [ראה רמ"א סי' נא ס"ז, משנ"ב ר"ס נג]

Siman 53

Yishtabah

The author and theme of the blessing

1) The blessing of *Yishtabah* is a powerful expression of praise to God. According to one tradition it was authored by Avraham Avinu, and according to another tradition the introductory phrases were authored by King Shelomo while its closing phrases were authored by Avraham Avinu.[233]

The central theme of the blessing is a series of thirteen synonyms for praise: **1)** שִׁיר; **2)** שֻׁבָחָה; **3)** הַלֵּל; **4)** זְמִרָה; **5)** עוֹז; **6)** מֶמְשָׁלָה; **7)** נֶצַח; **8)** גְּדוּלָה; **9)** גְּבוּרָה; **10)** תְּהִלָּה; **11)** תִּפְאֶרֶת; **12)** קְדוּשָׁה; and **13)** מַלְכוּת. This corresponds to the Thirteen Attributes of Hashem's Mercy. We are supposed to recite these words in a pleasant tune befitting the King's praises.

The *Ben Ish Hai* (*parashat Vayigash* halakha 15) stated that according to a manuscript he had studied, it is recommended to count the thirteen praises with one's fingers as one recites them. He testified that this is a commendable practice and that he personally adopted it.

Standing or seated

2) The cantor recites the blessing of *Yishtabah* while standing,[234] but the congregation, according to the common custom of Sefardic Jews, does not

233. Our source for this is the *Ben Ish Hai* (*parashat Vayigash* halakha 15), who cited the *Sha'ar Hakavanot* as his source.

234. Rav Amram Ga'on explained that since the cantor recites kaddish immediately following *Yishtabah*, he stands up in preparation for reciting kaddish. The *Mishna*

ג. יזהר מאוד שלא להפסיק בין הי"ג שבחים. והמפסיק עונשו גדול. [משנ"ב ס"ק א]. ומכל מקום לא יאמר הי"ג שבחים בנשימה אחת, כי צריך לאומרם בנעימה כמסדר שבחו של מלך. [באו"ח פ' ויגש הט"ו, כה"ח ס"ק ב]

ד. השומע דברים שבקדושה באמצע "ישתבח", קודם שהתחיל "ברוך אתה ה'...", פוסק לכל דבר שמפסיקים באמצע פסוקי דזמרה (ראה לעיל בסימן נ"א).

ואחר שהתחיל "ברוך אתה ה'...", יענה חמשה אמנים ראשונים של חצי קדיש. וכן יענה "אמן יהא שמה רבא" עד "יתברך", ולא יענה עד "דאמירן בעלמא", וכדין הנמצא באמצע קריאת שמע **וברכותיה.** [ראה באו"ח פ' ויגש הט"ו, כה"ח סי' נד סק"ז]

stand up. The custom among Ashkenazic Jews is that everyone stands up while reciting this blessing, even if he is praying alone.

Day 51

The 13 praises without interruption

3) One should take great care to recite the series of thirteen synonyms for praise without interruption [even to pause]. If someone purposely interrupts the series, he is liable to be punished severely.[235] Nonetheless, one should not recite the series quickly in a single breath. The series should be recited with feeling and with a pleasant tune befitting someone singing the King's praises.

Interrupting to respond Amen

4) If someone suddenly hears kaddish or *Kedusha* while he is reciting *Yishtabah* and before he begins the closing *Barukh Atta Hashem* [even if he is in the middle of the series of thirteen praises], he must interrupt and respond just as he should at any point during the *Pesuke dezimra*. Once he begins the closing *Barukh Atta*..., he may respond the five Amens of the half-kaddish, but no other Amens. When responding *Yehe shemeh rabba*..., he must respond through the word *Yitbarakh* but not through to the words *da'amiran be'alma*. This rule is identical to the rule applying to someone who is in the middle of the *Shema* and hears someone reciting kaddish.

Berura (53:1) added that since the cantor is already standing at the *teva*, there will be no lapse of time between the blessing and the kaddish.

235. Of course, if someone suddenly hears kaddish or *Kedusha*, he must interrupt what he is saying in order to respond, and he will not be punished for it. The punishment mentioned here is meant for someone who interrupts to speak when it is unnecessary. [Although that is forbidden throughout the *Pesuke dezimra*, the sin is more severe if it interrupts this series of praises.] If someone realizes that he will need to respond to kaddish or *Kedusha* momentarily, he should pause so that he can respond before beginning this series. See the following halakha.